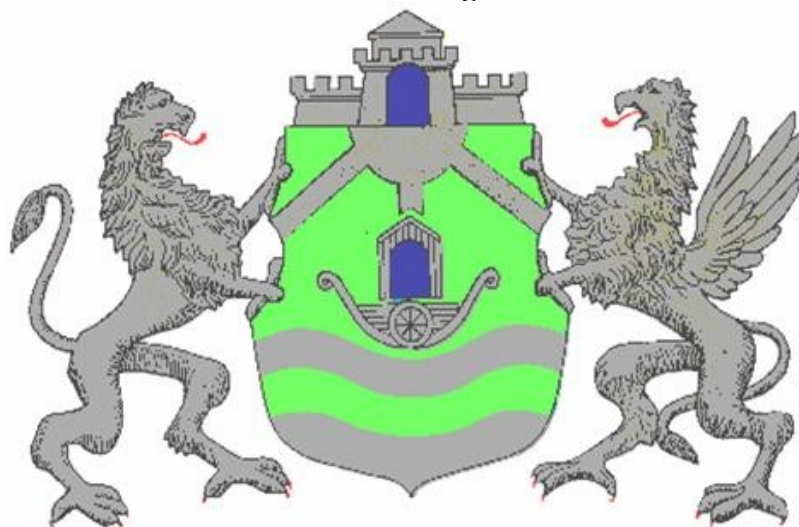

Budapest Főváros IX. Kerület Ferencváros Önkormányzata
LÉLEK Program

Lakhatási, Életviteli, Lelki-segítségnyújtási és Egzisztencia-teremtési **Közösségi Program**
(LÉLEK-Program)

Komplex program a Ferencvárosban élő hajléktalan-ellátás fejlesztésére és megelőzésére

2011.

Kidolgozta és működteti:

Ferencvárosi Önkormányzat és intézményei

Ferencvárosi Polgármesteri Hivatal

Ferencvárosi Szociális és Gyermejjóléti Intézmények Igazgatósága

Ferencvárosi Szociális Foglalkoztató és Ellátó Kiemelten Közhasznú Nonprofit Kft.

Ferencvárosi Egészségügyi Szolgáltató Kiemelkedően Közhasznú Nonprofit Kft.

Ferencvárosi Bérleményüzemeltető Kft.

Ferencvárosi Vagyonkezelő Kft.

Együttműködő szervezetek:

Új Út Szociális Egyesület

Menhely Alapítvány

Budapesti Módszertani Szociális Központ és Intézményei

Közreműködő szervezetek:

a Budapest IX. kerületben működő egyházi és civil szervezetek

Ferencvárosi Közterület-felügyelet

BRFK IX. kerületi Kapitánysága

I. Helyzetkép a kerületi hajléktalan ellátórendszeréről

Az önkormányzat adatai (2010. decemberi adat) szerint Ferencváros lakosainak száma 54.451 fő.

A hajléktalanok száma enyhe emelkedő tendenciát mutat a kerületben. Az utcán élő ismert hajléktalanok száma 100-110 főre tehető (az utcai szociális munkások nyilvántartása alapján). A Közszolgáltatási és Okmányiroda nyilvántartása szerint 210 fő rendelkezik települési szintű lakcímmel, közülük 100 fő korábban kerületi lakó-, vagy tartózkodási hellyel rendelkezett.

A kerületben több hajléktalanszálló is található:

- **Külső Mester u. 84.** Fenntartó: BMSZKI, szállás típusa ún. beléptető szálláshely (12 férfi részére), továbbá átmeneti szállóként 117 fő férfi elhelyezését tudják biztosítani.
- **Táblás u. 31.** Fenntartó: BMSZKI, szállás típusa: emelt szintű éjjeli menedékhely, beléptető szálláshely (11 férfi részére), továbbá átmeneti szállóként 48 fő férfi és 24 fő nő, valamint 4 pár részére tudnak elhelyezést biztosítani.
- **Távíró u. 3-5.** Fenntartó: Magyar Máltai Szeretett Szolgálat, szállás típusa: hajléktalan otthon 60 év feletti nyugdíjasok részére (36 fő férfi elhelyezését tudják biztosítani).
- **Gyáli út 33-35.** Fenntartó: BMSZKI, szállás típusa: átmeneti szállás 150 fő részére biztosít átmeneti szállás lehetőséget, hajléktalan nők és férfiak, állami gondoskodásból kikerült fiatalok, illetve párok és családtagok részére.

Ezen szállók mindegyike ún. átmeneti szállást biztosító intézmény, mely jelen jogi szabályozás szerint fővárosi feladat. Az **átmeneti szállók célja**, hogy az ide bekerülő hajléktalanná vált emberek mindennapi, biztos szálláshoz jussanak, és az ott dolgozó szociális munkások segítségével *ismét képessé váljanak az önálló életvitelre*. Az intézmény *emelt szolgáltatásokat biztosít az éjjeli menedékhelyhez képest* (a mosáshoz tisztítószert; tisztálkodó szert; életvitelszerű benntartózkodás, mint pl. egy kollégiumban; személyi segítő egy szociális munkás személyében). A BMSZKI által fenntartott hajléktalan szállásokra a BMSZKI Dózsa György út 152 szám alatt működő Felvételt Előkészítő Csoporton keresztül lehet bejutni – tehát közvetlenül utcáról nem fogadnak hajléktalanokat. A Magyar Máltai Szeretett Szolgálat által fenntartott szálláshelyekre szintén a Szolgálat saját rendszerén keresztül lehet bekerülni, közvetlenül utcáról ők sem fogadnak hajléktalanokat. Általában első alkalommal az éjjeli menedékhelyekre, az ún. „fapados” elhelyezést biztosító szállóra lehet azonnal bejutni, de ilyen típusú szállás lehetőség nincsen a kerületben. (A **menedékhelyek** feladata, hogy az önellátásra képes embereknek nyújtson lehetőséget éjszakai benntartózkodásra, ennek keretében a következő *minimális szolgáltatásokat* nyújtja: éjszakai pihenés, mosás, tisztálkodás, ételmelegítés, szociális információhoz való hozzájutás lehetőségének biztosítása. **Nappali melegedő, Gubacsi út 21.** Fenntartó: Új Út Szociális Egyesület. A szolgáltatást az Önkormányzattal kötött ellátási szerződés alapján nyújtják a kerületben tartózkodó hajléktalanok részére. A nappali melegedőben kizárólag napközben tartózkodhatnak hajléktalanok. A nappali ellátás szolgáltatásai: A **Nappali Melegedő** a napközbeni tartózkodásra nyújt lehetőséget a hajléktalan embereknek. Itt komplex szolgáltatásrendszer működik, melynek *célja*, hogy az általa gondozott hajléktalanok integrált és teljes jogú tagjai legyenek a társadalomnak. Ennek érdekében *szociális információs szolgáltatást* biztosítanak. *Szolgáltatásai*: személyi tisztálkodási, ételmelegítési, pihenési lehetőség; személyes ruházat tisztítása, szárítása, pótlása; szociális ügyintézés, hivatalos ügyek intézése: iratpótlás; segélyek kérelme, ügyintézése; megfelelő szolgáltatáshoz, szakellátáshoz történő irányítás; postai küldemény átvétele, csomagmegőrzés; mentális segítségnyújtás, tanácsadás; életvitelre vonatkozó tanácsadás; életvezetés segítése; közösségi együttlét biztosítása: közös programok,

szabadidős programok: sport és kulturális programok szervezése, ösztönzése; egészségügyi alapellátás megszervezése; munkavégzés lehetőségének szervezése;

Budapest Főváros IX. Kerület Ferencváros Önkormányzata által 2011. évben elfogadott Esélyegyenlőségi Programjában meghatározásra került: „**Cél a hajléktalanságból kivezető út lépcsőfokainak kiépítése, a társadalmilag elfogadott hétköznapiakba való visszavezetés egyik alapvető feltétele olyan lakhatás biztosítása (éjjeli menedékhely, átmeneti szálló, albérlet, önálló lakhatás), ami alternatívát kínál, és motivációt biztosít a hajléktalan számára élethelyzetének megváltoztatására.**”

Megvalósítandó célok

A lakossággal a hajléktalanság, az ellátottak elfogadtatása, ennek érdekében lakossági fórum tartása. Pályázati lehetőség esetén a fenti célokat segítő pályázat kidolgozása és benyújtása.

A LÉLEK-Pontok kiépítése az ehhez szükséges beruházások, beszerzések megvalósításával. Jelenleg komoly problémát okoz a hajléktalanok szállítása. Gyakran kellene őket ambuláns egészségügyi ellátáshoz juttatni ezen kívül a hivatalos ügyeik intézéséhez is sokszor nélkülözhetetlen a személyes megjelenésük. A jelzett probléma miatt sokat segítené ezen a helyzeten olyan gépkocsi beszerzése, amely a higiéniai körülményeket is figyelembe véve a hajléktalanok szállítására alkalmas lehet.

Legalább 4 fő szociális munkással célszerű elindítani a LÉLEK-Pontok működését.

A hajléktalansághoz vezető okok kialakulásának megelőzése mellett, a szociális ellátó rendszer egyik legfontosabb feladata a már hajléktalanokká váltak reintegrációja.”

Az esélyegyenlőségi program nem említi a prevenciót. Az alábbiakban a prevencióra és a reintegrációra próbálunk lehetséges megoldási módokat keresni.

Programelem javaslatok a hajléktalanok támogatására

Az önkormányzat a kerületben hajléktalanná vált emberek felkarolása érdekében komplex programot indít útjára. A komplex program célja, hogy felszámolja a hajléktalanságot, hogy kivezető utat, reintegrációt biztosítson a közösség hajléktalanná vált tagjainak, amennyiben sorsuk jobbra fordulása érdekében maguk is erőfeszítéseket kívánnak tenni. A program elnevezése: LÉLEK-Program. A jelenleg kirajzolódó program – Lakhatási, Életviteli, Lelki-segítségnyújtási és Egzisztenciateremtési **Közösségi Program** nem kevesebb célt tűz ki maga elé, mint, hogy kivezető utat keressen és találjon több, jelenleg hajléktalanként élő személy számára a hajléktalanságból.

A program időtartama: 2012. január 1.-2012. december 31.

A program megvalósításának költségeihez a Nemzeti Erőforrás Minisztérium 60 millió Ft támogatást nyújt, ez az összeg a program első 5 hónapjának működési költségeit és kerületi fejlesztési beruházások megvalósítását fedezi. A program folytatásához szükséges anyagi forrás az önkormányzat 2012. évi költségvetésébe kerül betervezésre.

A hajléktalanok egy részénél mindenféle törekvés hiábavaló lehet (elutasító, semmiféle együttműködést nem vállaló, önpusztító, tudatosan ezt az életformát választó emberek), de számukra is lehetőségként biztosítani kell, hogy a szükséges információkkal lehetőség szerint mindegyikük legyen ellátva, kapja meg azt az ügyintézési segítséget, ami a felmerült szükségleteikre adekvát válasz lehet. A bármilyen együttműködést elutasítóknál elfogadható

lehet a főként rendészeti intézkedések alkalmazása (szemetelés, környezet rongálás, stb. esetén...).

Azon hajléktalanok esetében, akiknél van esélye, sőt szükséges a társadalmi, kormányzati beavatkozás, akik sorsuk jobbra fordulása érdekében maguk is erőfeszítéseket kívánnak tenni, Budapest Főváros IX. Kerület Ferencváros Önkormányzata is meg kívánja határozni a fő célkitűzéseket.

Célok és kérdések a programmal kapcsolatban

Mi a cél?

- az arra érzékeny emberek ne lássanak didergő, éhező, koszos, padon/földön alvó, vagy bódult állapotban lévő embereket a viszonylag forgalmas helyeken,
- annak biztosítása, hogy a hajléktalanok minél emberibb körülmények között jussanak hozzá a legalapvetőbb létszükségletekhez (szállás, élelem, ruha, egészségügyi ellátás) – jelen hajléktalanellátó rendszer ezt hivatott szolgálni,
- vagy ennél több → rehabilitáció, reintegráció, állapotjavítás, foglalkoztatás, vagy rendszeres társadalombiztosítási, nyugdíjszerű, szociális ellátáshoz való hozzájutás elősegítése, pénzügyi és természetbeni ellátásokhoz való hozzájutás segítése, mely a biztos lakhatás lehetőségét is célozza, s ezáltal a hajléktalanság megszüntetése,
- a hajléktalanság megelőzése, melyben fontos szerepe lehet a családnak, mint intézmény megerősítésének.

A LÉLEK-Programot úgy kívánjuk működtetni, hogy az abban résztvevő már az elején legyen vele tisztában: ha a segítségünkkel végigmegy a közösen megtervezett úton, akkor belátható időn belül megszűnik hajléktalan lenni, és értékes, tevékeny, újra beilleszkedett tagja lehet a kerület lakóközösségének.

A hajléktalanság nem egyik napról a másikra bekövetkező élethelyzet, hanem az esetek túlnyomó többségében egy évekig tartó lecsúszási folyamat végállomása. A fedél nélküliség állapotába egy demotivált ember kerül, akinek önerőből való visszakapaszkodására, az élet újrakezdésére nincs sem ereje, sem képessége. A hajléktalan közösségbe való bekerülés egy speciális szubkultúrával való találkozást jelent, aminek egészen más normarendszere, mindennapi életben-maradási technikája, saját szabályrendszer (törvénye). Ez a szubkultúra – megterhelve a hajléktalanságot övező negatív társadalmi megítéléssel – igen hamar képes elfeledtetni a hétköznapi együttélési szabályokat, a társadalmi elvárások iránti megfelelés készíttetését felváltja az új sorstársak közé való beilleszkedés igénye. Ha a hajléktalan nem elég szerencsés, hogy a fedél nélküliség kezdeti időszakában értő és befogadó, a kivezetésre, a normál szociális képességek megtartására sarkalló közegbe, intézménybe, szociális szakemberhez kerüljön, akkor az esélye a visszakapaszkodásra a minimálisra csökken.

A megoldás kézenfekvő: a hajléktalant ott kell azonnal és hatékonyan kivezető típusú, komplex ellátásban részesíteni, ahol ismerik, ahol a családi kapcsolatai, múltja még feltérképezhető, ahol ismeri a környezetet, ahol a szubkultúrába való elmerülést nehezíti, akadályozza a régi, még nem hajléktalan lét összes szociális köteléke. (Az ideális persze az lenne, ha már a hajléktalanná válás hosszú útján, idejekorán megtörténne az értő beavatkozás, erről a későbbiekben, a megelőzés kapcsán még ejtünk szót.)

A komplex ellátásnak arra kell irányulnia, hogy az önálló otthonban történő életvitel feltételeit segítsen a hajléktalannak megteremtteni. Legyen önálló egzisztenciája, azaz legyen állandó, lehetőleg munkából származó jövedelme. Képes legyen azt úgy beosztani, hogy abból a lakhatását önállóan biztosítani tudja. Legyen olyan csoport, társaság, közösség, amely őt

befogadja és gondját viseli. Végezetül mindezen állapotokat képes legyen fenn is tartani, azaz ha fellelhető olyan eredendő ok, amely őt a lecsúszás lejtőjén elindította, az is megoldódjon, de legalábbis kezelést kapjon (függőség, pszichés betegség, iskolázatlanság, szocializációs hiányosságok/tévtutak stb.).

Szakmai közhely, hogy a hajléktalanná válás és a hajléktalanságból való kikerülés nem csak szociális kérdés, összefüggése az egészségüggyel, foglalkoztatással, a lakásgazdálkodással/lakáspolitikával, idősüggyel, oktatással, kriminológiával, pszichológiával stb. kézenfekvő.

II. A hajléktalanság megelőzését célzó lehetséges programelemek.

A Program elnevezésében hordozza az egyes főbb pilléreket (lakhatás, mentorálás, lelki-gondozás, foglalkoztatás, közösségi összefogás).

Prevenációs jellegű programelemek, azon lakosok számára nyújtható lehetőségek, melyek a hajléktalanság megelőzését szolgálják.

Prevenációs jellegű program elemek

Helyi gázár- és távhő-támogatást vezet be önkormányzatunk 2012. januárjától, ezzel is segítve a lakosok eladósodásának csökkentését.

A szociális elvű lakbérre jogosultak mindegyikének külön, önként vállalt feladatként, saját forrásból *lakbértámogatást* is biztosít az önkormányzat.

A hátralékos bérlők esetében az önkormányzat minden rendelkezésére álló eszközt igénybe vesz annak érdekében, hogy a kerületben élő bérlők/használók elkerüljék a hajléktalanná válást. Az önkormányzat kiemelt célja az, hogy a bérlők/használók díjtartozás miatt ne kerüljenek utcára.

Budapest Főváros IX. kerület Ferencváros Önkormányzatának tulajdonát képező 3.567 bérbeadott lakásból közel 2.000 bérlő tartozik lakbérrel.

A Ferencvárosi Önkormányzat Képviselőtestületének a lakások és helyiségek bérletére, elidegenítésére és megszerzésére vonatkozó szabályokról szóló 7/2006. (III.10.) sz. rendelet 4. § (14) bekezdésében előírtak szerint:

„A bérbeadó a 3 hónapnál nagyobb lakbér,- vagy külön szolgáltatási díjtartozással rendelkező bérlő bérleti szerződését – a tartozás kiegyenlítésére vonatkozó felszólítás után – felmondja. A Polgármester a tartozás legalább 20%-ának befizetése esetén, vagy az adósságcsökkentési támogatást megállapító határozat birtokában szerződéssel a tartozás megmaradó részére legfeljebb 1 éves részletfizetést engedélyezhet.”

A peres, illetve a végrehajtási eljárás évekig (3-5 év) tart. Ezen idő alatt a volt bérlő önerőből, a fenti rendelet szerinti részletfizetési lehetőség, illetve támogatások igénybevételel, az adósságkezelési programban való részvétellel rendezheti tartozását.

A díjhátralékok rendezésének elsődleges eszköze az adósságkezelés, az önkormányzat hosszú évek alatt kikristályosodott és hatékonyan működő adósságcsökkentési eljárást működtet. Az Önkormányzat által nyújtható adósságcsökkentési támogatás mértéke az adósságkezelés körébe bevont adósság 75 %-át nem haladhatja meg és teljes összege legfeljebb 300.000.- Ft lehet. Időtartama legfeljebb 18 hónap lehet.

Ehhez tartozik a Ferencvárosi Szociális és Gyermekjóléti Intézmények Igazgatósága (FESZGYI) keretén belül működő adósságkezelési tanácsadás, valamint az önkormányzat által adható adósságcsökkentési támogatás, és az ezzel kapcsolatos lakásfenntartási támogatás.

Az önkormányzat az adósságcsökkentési folyamatban együttműködik a *Hálózat – a Budapesti Díjfizetőkért és díjhátralékosokért – Alapítvánnyal*. A rászorulóknak részére tehát további lehetőség az Alapítványtól havi rendszerességgel igényelhető fővárosi közmű kompenzáció (víz- csatorna, szemétdíj- távhő támogatás, kompenzáció), akiknek ezt folyósítják, évente egyszer, téli rezsitámogatásban is részesülnek, ha nyugdíjas van a háztartásban. Az Alapítvány kuratóriuma továbbá díjhátralék-kiegyenlítő támogatást is adhat, maximum 300.000 Ft erejéig, háromévente egyszer (2010. augusztustól 2011. júliusig ez az összeg maximum 500.000 Ft volt), a közüzemi díjhátralékokra (víz-csatornadíj, szemétszállítási díj, áramdíj, távhődíj). Amennyiben a bérleti jogviszony, tartozás miatt, felmondásra került, s ennek okán lett az adós jogcím nélküli lakáshasználó, díjhátralék-kiegyenlítő támogatást kaphat az Alapítványtól lakbérhátralékokra is abban az esetben, ha a bérbeadó nyilatkozik arról, hogy a hátralék kiegyenlítése esetén a bérleti jogviszony visszaállításra kerül. Ezt az önkormányzat – ha felmondásra csak a tartozás miatt került sor – minden esetben megteszi.

Ugyanezen összeghatárig, szintén háromévente egyszer adhat az Alapítvány krízistámogatást már felmondott bérleti jogviszony esetén lakbér- és kapcsolódó külön szolgáltatási díjhátralékokra akkor, ha bérbeadó nyilatkozik arról, hogy a teljes hátralék kiegyenlítése esetén a bérleti jogviszony visszaállításra, és a késedelmi kamat elengedésre kerül.

Mind az adósságcsökkentési támogatás, mind a Hálózat Alapítvány támogatása esetén az adósnak a szociális törvény lehetőséget biztosít arra, hogy – a támogatás után fennmaradó önrész megfizetésére – a bérbeadó részletfizetési megállapodást kössön, amennyiben az önrészt egy összegben megfizetni nem tudja.

Az eddig felsoroltakon kívül természetesen a bajba jutott családoknak lehetőségük van az élethelyzetüktől függően a különböző típusú egyéb szociális célú támogatások igénybevételeire is.

A tartozás kiegyenlítéséhez igénybe vehető egyéb támogatások:

- A fent idézett lakásrendelet alapján *részletfizetési lehetőség, a tartozás 20 %-ának kifizetése mellett.*
- *Átmeneti szociális segély* – létfenntartást veszélyeztető, rendkívüli élethelyzethez kötött jövedelemfüggő támogatás.
- *Rendkívüli gyermekvédelmi támogatás* – létfenntartást veszélyeztető, rendkívüli élethelyzethez kötött jövedelemfüggő támogatás.
- *Foglalkoztatást helyettesítő támogatás* – az álláskeresőket ellátást már kimerített aktív korúak részére nyújtott támogatás.

- A foglalkoztatást helyettesítő támogatásban részesülők részére *közfoglalkoztatás biztosítása* az önkormányzati tulajdonú FESZOFÉ Nonprofit Kft-nél.
- *Rendszeres szociális segély* – az 55. életévet betöltött az álláskereső ellátást már kimerített aktív korúak részére nyújtott támogatás.
- A Ferencvárosi Önkormányzat Képviselőtestületének a lakások és helyiségek bérletére, elidegenítésére és megszerzésére vonatkozó szabályokról szóló 7/2006. (III.10.) sz. rendelete alapján méltányosságból vagy bérleti értékcsere keretében kisebb alapterületű lakás bérbeadása, melyet az önkormányzat a bérbeadás előtt felújít.

A program keretén belül 6 lakás felújítását tervezzük.

Azon hátralekos ügyfeleknek, akik fennálló hátralekukra vonatkozóan sem adósságcsökkentési támogatást, sem Hálózat Alapítványi támogatást nem kaphatnak, lehetőségük van a fennálló hátralek önerőből történő részletfizetésére.

A hátralek felhalmozódása mögött gyakran felbukkan okként a munkanélküliség. Az önkormányzat ezért a közfoglalkoztatásban rejlő valamennyi lehetőséget maximális kihasználja annak érdekében, hogy azokat a kerületi lakosokat, akik átmenetileg vagy tartósan kiesnek a munkaerőpiacról, rendszeres jövedelemhez juttassa. Ennek megfelelően minden évben közfoglalkoztatottakat is alkalmazunk az önkormányzat intézményeiben.

Valamennyi támogatási formánál, minden – nemcsak a hajléktalanságot megelőző – szociális szolgáltatásnál alapkövetelménynek tekintjük a kedvezményezett jóhiszemű hozzáállását és együttműködési hajlandóságát. Csak így biztosíthatjuk, hogy a valóban rászorulóknak megkapják a közösségtől a szükséges segítséget, a „potyautasok”, a közösség jóindulatát kihasználók azonban ne jussanak érdemtelen és méltánytalan előnyökhöz.

Közvetlenül a hajléktalanokat érintő programelemek

Ahhoz, hogy eredményeket érjünk el a hajléktalanság leküzdésében, szükségesnek látjuk az alábbi „lépések” betartását:

- **A hajléktalan emberek krízishelyzetének kezelése (életmentés)**
- **Szociális állapotuk stabilizálása**
- **Egészségügyi státusz feltérképezése**
- **Egészségügyi állapot stabilizálása**
- **Munkaerőpiaci helyzet stabilizálása**
- **Lakhatási helyzet javítása**

Krízisintervenció → szociális munka → (egészségügyi ellátás) → foglalkoztatás → (egészségügyi ellátás) → szállás, lakhatás biztosítása.

1. LÉLEK-Pontok kialakítása és működtetése

A LÉLEK-pont a Program ügyfélszolgálati feladatait ellátó információs és belépő pont, továbbá az egyéni esetkezelésért, a Programban résztvevő önkormányzati és külső szervezetek részvételének koordinálásáért, a mentorálási alapprogramért felelős szakmai műhely. Elsődleges célja a kerületi hajléktalanok segítségének koordinálása, a

LÉLEK-Programban történő részvételük, vagy egyéb segítségi formák igénybe vételének támogatása. A LÉLEK-Pont valamennyi érdeklődőnek információt nyújt, az illetékes hajléktalan embereknek pedig személyre szóló segítő program kidolgozásában és megvalósításában működik közre, szolgáltatásai térítésmentesek. A LÉLEK-Pontot szervezetileg FESZGYI Családtámogató és Gyermekjóléti Központjának részeként, 4 új, hajléktalan-ellátásban jártas szociális munkás, felvételével, fizikailag egy erre a célra átalakított önkormányzati helyiségben (FESZGYI Tűzoltó u. 23. sz. alatti telephelye, mely jelentős felújítási, átalakítási munkát igényel), illetve egy szintén felújításra váró (Ferenc krt. 8. szám alatt lévő) helyiségcsoportban hozzuk létre. A Tűzoltó utcai LÉLEK Pont a korábban kerületi lakosként hajléktalanná váltak számára egyfajta belép(tet)ő pont lenne, ahol a hajléktalan első „állapotfelmérése” történne meg (első interjú), „nyilvántartásba” vétele, személyre szóló segítő program kidolgozása, a program sikeres megvalósításának mentorálása, koordinálása. A Ferenc körüti LÉLEK Pont a nem ferencvárosi „kötődésű” hajléktalanok számára egyfajta információs, segítségnyújtó, ügyfélszolgálati pontként működne. Ez utóbbi helyen az 1 fő szociális munkás mellett 1 fő közterület-felügyelő is segíti a hajléktalanokat problémáik megoldásában. Minden nyilvántartásba vett és együttműködési megállapodást aláírt (együttműködő) hajléktalan esetmenedzser (mentor) segítségével kapcsolódhatna a további programelemekbe.

A programban résztvevő civil szervezetekkel, más szervezetekkel (Új Út Szociális Egyesület, Menhely Alapítvány, BMSZKI) szükséges az együttműködés részleteinek kidolgozása külön megállapodás keretében.

A Ferencvárosi Közterület-felügyelet részvétele a „LÉLEK-Pont” programban:

A Ferencvárosi Közterület-felügyelet (továbbiakban: Felügyelet) részvétele a programban több szempontból is kívánatos. Egyrészt bűnmegelőzési szempontból, másrészt a hajléktalanokat segítő utcai szociális munkásokkal együtt a hajléktalanok segítése kapcsán.

Bűnmegelőzési szempontból legfontosabb feladatuk a hajléktalanok áldozattá válásának megakadályozása. Az utcai szociális munkásokkal együtt a Felügyelet munkatársai téli időszakban minden nap, nyári időszakban eseti jelleggel közösen teljesítenek szolgálatot. A szolgálat alatt végig járják a kerület minden olyan pontját, ahol a hajléktalanok akár időszakosan, akár életvitelszerűen tartózkodnak. Ehhez a tevékenységhez szükséges egy mikrobusz beszerzése, mivel a kerületben szétszórta találhatóak azok a helyek, ahol a hajléktalanok „meghúzzák” magukat. A járőrszolgálat elindulásával lehetővé válik a közterületen megbetegedett, elhanyagolt hajléktalanok megfelelő intézménybe való szállítása. Az áldozattá válás megakadályozását segíti a térfigyelő rendszer is, melyet részben szintén a Felügyelet munkatársai üzemeltetnek. Erre a célra szükséges a Ferenc krt. 8. szám alatti helyiségcsoport felújítása.

A Felügyelet részéről 2 fő közterület-felügyelő alkalmazása szükséges a program maradéktalan végrehajtása miatt.

A Ferencvárosi Egészségügyi Szolgálat (FESZ): az önkormányzat fenntartásában működő járóbeteg szakellátó intézmény, amely a Programban résztvevő hajléktalanok egészségügyi ellátását végzi, illetve szervezi.

Az előbbieken felsorolt szervezetek, intézmények az alábbi feladatok megoldásában működnek együtt.

1. Mentorálás, a LÉLEK-Pont működése

A LÉLEK-Program egyik kulcseleme, hogy a Programban való részvétel alatt minden hajléktalan személyre szabott gondozásban, egyéni esetkezelésben részesül. Az esetgazda a teljes rehabilitációs folyamatban ugyanaz a szociális szakember, függetlenül attól, hogy a hajléktalan éppen hol és milyen szolgáltatásban részesül. Fontos alapelve továbbá a Programnak, hogy amennyire csak a szakmai szabályok megengedik „kézen fogjuk” a hajléktalant. Tekintettel arra, hogy a Programban eltöltendő időszak években mérhető, nincs akadálya annak, hogy az első időkben az egyes szolgáltatások igénybe vételénél az ügyek vitelét könnyítő, a megszokottnál jóval aktívabb segítségnyújtást biztosítsunk. Szeretnénk elkerülni, hogy pl. a hivatalos ügyek intézése vagy az egészségügyi ellátás során a hajléktalan nehézségekbe vagy nemtörődomségbe ütközzön, s ez adott esetben demotiválttá tegye a Program folytatására.

A mentorálás elsődlegesen a LÉLEK-Pont, illetve az ott dolgozó szociális munkások feladata, de a Programban együttműködő vagy közreműködő valamennyi szervezetnek jut szerep abban, hogy a hajléktalan befogadó, őt valóban segíteni akaró közeget találjon, és akár több évi hajléktalanlét után is elhiggye, hogy végre valóban érdemi esélyt kap a felemelkedésre.

Az egyéni esetkezelést végző LÉLEK-Pont egyben a Program belépő pontja is, itt érdemes tehát kitérni arra, hogyan is működik mindez a gyakorlatban.

A Tüzoltó utcai LÉLEK-Pont 5 helyiséges iroda, melyből egy az ügyfelek fogadására, tájékoztatására szolgál, egy másik helyiségben történik az ügyintézés, interjúzás, ezenkívül 1 teakonyha, WC, zuhanykabin és 1 mosóhelyiség (2db automata mosógéppel) kerül kialakításra. Az ügyfeleket szociális munkás fogadja, és próbálja csökkenteni természetes feszültségüket. Az első találkozáskor feladata az ügyfél állapotának, szándékának, helyzetének feltérképezése, szükség esetén a krízis-helyzet megoldásának segítése, valamint LÉLEK-Pont és a LÉLEK-Program munkájáról szóló tájékoztatás nyújtása (szóban és prospektusok átadásával). Az ügyfél számára szükséges információkkal lehetőség szerint mindenkit ellát, a fontosabbakról írott adatokat ad át (szolgáltatások, szállók, stb.).

A LÉLEK-Programban azok a hajléktalanok vehetnek részt, akik Ferencvárosban váltak hajléktalanná, és hajléktalanná válásuk előtt legalább 5 évig igazolhatóan a kerületben éltek. Azon ügyfelek számára, akiknél a kerületi illetékesség a beszélgetés alapján valószínűsíthető, a szociális munkás a jelentkezésre szolgáló adatlapot ad, és a Közszolgáltatási és Okmányiroda Ügyfélszolgálati Csoportjához küldi őket, ahol azonnal ellenőrzik és igazolják, hogy a hajléktalan illetékes-e vagy sem. Ha igen, akkor a szociális munkással időpontot egyeztet a következő találkozásról, amikor is elkezdődhet az együttműködés (cselekvési terv) kidolgozása, ha nem, akkor a Ferenc körúti LÉLEK Pontban megmarad az ügyintézési segítség igénybevétele, illetve, annak a pontnak a megtalálása, ahol a hajléktalan a felmerült szükségletekre adekvát választ kaphat.

Adatlapot egyébként az önkormányzat hivatalában és intézményeiben valamennyi olyan ügyfélfogadó térben elhelyezünk, ahol hajléktalanok megfordulhatnak. A

Programról még a szabálysértési eljárások során is tájékoztatást adunk, adatlap a közterület-felügyelőknél is kitölthető. Ha az adatlapot nem a LÉLEK-Pontokon töltik ki, azok automatikusan megküldésre kerülnek a Közszolgáltatási és Okmányirodára, majd az igazolt ferencvárosi hajléktalanok adatlapjai átadásra kerülnek a Tűzoltó utcai LÉLEK-Pontnak. Ilyenkor az adatlapon megadott elérhetőségen a LÉLEK-Pont kezdeményezi a kapcsolatfelvételt. A Programról a hajléktalanok a kerületi újságból, illetve sajátos „riadóláncuk” útján értesülnek.

A LÉLEK-Pontokon dolgozó munkatársak forgalmi naplót vezetnek, ahova minden érdeklődő regisztrálásra kerül a szükséges adatokkal. A kötelező adminisztráció vezetésére egyebekben az anyaintézmény FESZGYI Családsegítő Szolgálatának gyakorlata a mérvadó.

A szociális munkás az első találkozáskor a személyes kapcsolat kialakítása mellett (Hogy van? Mit szeretne? Miért most jött? Mit gondol, hogyan és merre lehet tovább lépni? Milyen kapcsolatai vannak? stb.) az első interjú adatlapját és az Esetnapló Fedőlapját is kitölti. Ez, valamint az erőforrások feltérképezése történhet több alkalommal, a cél az, hogy szociális diagnózist lehessen készíteni, melynek részeként azok a pontok látszanak, melyeken az ügyfél elsődlegesen változtatni kíván.

Az interjútól, megismeréstől, élethelyzettől függően a szociális munkás és az ügyfél néhány alkalmat követően megállapodik az együttműködés módjában és időtartamában, amit írásban is rögzítenek. A megállapodásnak megfelelően az ügyfél vagy részt vesz a LÉLEK-Programban vagy nem, utóbbi esetben a Ferenc körüti LÉLEK-Pont segítheti tovább az egyéb szervezetekhez, de a hajléktalan dönthet úgy, hogy nem kívánja ezeket igénybe venni. Ebben az esetben tájékoztatni kell, hogy a Ferenc körüti LÉLEK-Pont számára ettől függetlenül a későbbiekben rendelkezésre áll, és fontos, hogy a „szem előtt tartására” lehetőség nyíljon.

Az esetfelelős az első interjút készítő szociális munkás (esetleges cserét az ügyfél vagy segítőtje kezdeményezhet, de team-döntés szükséges hozzá). Az esetfelelős az együttműködni kívánó ügyfél ügyét team-ülésre viszi, ahol a közös irányokról döntenek, ennek megfelelően kötik meg a megállapodás(oka)t. A megállapodások először konkrét, belátható, rövid időre szóló „programok”, melyek a közös munka során mélyülhetnek. A megállapodások értékelése, újak megkötésének előkészítése a teameken történik, legalábbis az első időszakban – a rutin elsajátításáig – biztosan.

A LÉLEK Pontok által segített ügyfelek és esetfelelőseik a kapcsolat kiépítéséig heti rendszerességgel találkoznak, majd a segítő folyamat a legintenzívebb a LÉLEK-Programban részt vevőkkel marad. A más szervezeteknél, intézményekben elhelyezett hajléktalan emberekkel (és intézményükkel) az együttműködést, információ-áramlást, feladatmegosztást, esetleges esetátadást intézményenként megállapodásban fogjuk rögzíteni. A LÉLEK-Pontok munkatársai munkájának része a LÉLEK-Programban részt nem vevő, oda be nem kerülő, esetleg kieső hajléktalan emberek segítése is.

A LÉLEK-Program a benne résztvevőknek a LÉLEK-Pontok teamje által kijánlott szolgáltatásokat nyújtja, amelyek lehetnek:

- foglalkoztatás
- lakhatás
- egészségügyi szűrés/ellátás
- jogi és hivatalos ügyek intézésében való segítség
- szociális támogatások intézése
- közösségi szolgáltatások (lelki gondozás egyházi vagy civil szervezet által, stb.)

- nem foglalkoztatási rehabilitáció

A foglalkoztatási és lakhatási programrész egy egymásra épülő, belső előrelépési lehetőséget biztosító komplex szolgáltatás. A LÉLEK-Pontok az egyéni esetkezelés mellett a csoportos szociális munka eszközszerét is alkalmazzák annak érdekében, hogy a Program különböző fázisaiban mindig a legmegfelelőbb segítségi formát biztosíthassa. A munkahelyi/védett szállásra történő szocializáció, a szálláson a közösség kialakulása, az együttélésből fakadó problémák megelőzése, kezelése, a pénzkezelés felfrissítése, majd végül a saját bérlakás mind olyan változások-fejlődések, melyek előkészítése, az ügyfél ezeken történő végigkísérése valamennyi szereplő közös feladata. Ennek megfelelően az első időszakban heti rendszerességgel történő kapcsolattartás gyakorisága és helyszíne a team-döntés szerint változik.

Az ügyfél és a LÉLEK-Pont mint egyéni esetkezelő együttműködése a következőképpen szűnhet meg:

- eredményes lakhatási és foglalkoztatási rehabilitáció
- nem foglalkoztatási rehabilitációban részesülő hajléktalan tartós/végleges intézményi elhelyezése
- az ügyfél döntése
- a team döntése.

A LÉLEK-Programból esetlegesen kikerülő ügyfél a LÉLEK-Pontokkal továbbra is együttműködhet. A segítő folyamat – a körülmények változása esetén – lezárás után is újraindítható.

A heti team-ülés résztvevői: a LÉLEK-Pontok munkatársai, a FESZGYI által delegált munkatárs, szükség esetén a foglalkoztatási program munkatársa, eseti jelleggel az együttműködő szervezetek kollégái (megállapodás szerint).

Team-feladatok:

- Döntések az ügyfelekkel történő közös munkáról, megállapodásokról
- A LÉLEK Programban részt vevő ügyfelek rehabilitációjával kapcsolatos információk, tervek, problémák, megoldásaik közös végigbeszélése
- Közös munka a LÉLEK Ponttal együttműködő intézményekkel
- Munkaszervezési, munkavégzési feladatok, kérdések, munkaterv

A team-megbeszéléseket oly módon kell adminisztrálni, hogy a döntések, valamint az ügyfelekkel kapcsolatos információk könnyen visszakereshetőek legyenek. A LÉLEK-Pont munkatársai részt vesznek a FESZGYI szupervíziós csoportmunkájában.

- 2. Hajléktalanok foglalkoztathatóságának felmérése (LÉLEK pontban):** pszichoszociális megerősítés, kommunikációs és konfliktuskezelési készségek fejlesztése, mentálhigiénés tanácsadás, szociális problémák kezelése – egyéni esetkezelésen belüli személyes megerősítéssel. Amennyiben foglalkoztatható, a foglalkoztathatóság javítása, álláskeresésre való felkészítés érdekében a motiváció és készségfejlesztés, képzettség erősítése, álláskeresési készségek erősítése, (képzésbe juttatás), kommunikációs és konfliktuskezelési készségek fejlesztése álláskeresési tréning és álláskeresési klub működtetésével valósítható meg.

3. Hajléktalanok foglalkoztatása

Az önálló egzisztencia-teremtés fontosságát már érintettük korábban, ezért ehelyütt külön indoklást nem igényel, hogy miért tartjuk a Program kulcselemének, hogy a

hajléktalanoknak teljes állású, bejelentett, érdemi munkavégzéssel járó állást kínálunk. A kerületben adódó sokféle feladat lehetőséget biztosít arra, hogy a különböző képességeket, képzettségeket, gyakorlatot és hozzáállást kívánó munkakörök felhasználásával egyfajta „karrierpályát” tervezhessünk meg.

A Programba való belépéskor a LÉLEK-Pont esetfelelős szociális munkásának, illetve a teamnek az ajánlása, a hajléktalannal kötött „szerződés” tartalma alapján esetileg, egyénre szabottan dől el, hogy a Program résztvevője milyen munkakör betöltésére alkalmas. A FESZOFÉ Nonprofit Kft. az arra állapotuktól függően alkalmas személyek foglalkoztatja. A munkaadónak a normál munkavállalói teljesítmény-értékelésen túl minden esetben figyelembe kell vennie a Program megkövetelte speciális szempontokat. A karrierpályán való előrelépés, esetleges visszalépés, elbocsátás vagy más okból való munkaszerződés-megszűnés esetén a LÉLEK-Pont teamjével minden esetben megtörténik majd az egyeztetés.

4. Nem foglalkoztatási rehabilitáció

A Programban olyan hajléktalanok is részt vehetnek, akik akár átmenetileg, akár tartósan nem képesek betölteni egyetlen egy munkakört sem. Ennek oka lehet valamilyen súlyosabb függőség, mentális vagy fizikai leépülés, időskor stb. A Program ezeknek az embereknek is segítséget, esélyt kíván nyújtani a hajléktalan létből való kikerülésre. Számukra is készítünk egyéni esetgondozási tervet, elhelyezésükről, egészségügyi ellátásukról, közösségi életükről igyekszünk gondoskodni. A Program itt is a hajléktalanság mint életforma elhagyásával lesz sikeres. Esetükben arra kell törekednünk, hogy az egészségügyi, időskori problémáikra a nem hajléktalanok számára rendelkezésre álló intézményekben történő kezeléssel/elhelyezéssel találjunk első körben vagy akár véglegesen megoldást.

Írisz Klubunkba (szenvedélybetegek nappali intézménye) bevonhatóak lennének az arra „alkalmas” (erős indíttatása van, hogy függősége csökkenjen, vagy megszűnjön) személyek, akár addiktológiai konzultációra (egyéni és csoportos), akár fülakupunktúrás kezelésre (az „eljárás” nem csupán a fül bizonyos pontjainak meg/beszúrásából áll, hanem amíg a tűk a fülben vannak mentális, lelki-segítségnyújtási segítőbeszélgetés zajlik. A kezelések időtartama kb. 6-7 hét).

A Tűzoltó utcai LÉLEK-Pontban önszorgató csoportok is működnek, ahová csatlakozhatnak a programban részt vevő hajléktalanok, vagy új csoportos segítségnyújtási formát lehetne számukra biztosítani.

Természetesen azon hajléktalanok, akik még rehabilitálhatóak, az esetgondozási tervük későbbi szakaszaiban bekapcsolódhatnak a foglalkoztatási és lakhatási komplex alprogramba. A nem foglalkoztatási célú rehabilitációban – a Programon kívüli szereplőkön (pl. kórházak, időotthonok stb.) túl – jelentős segítségre számítunk az együttműködő három szervezettől, az Új Út Szociális Egyesülettől, Budapesti Módszertani Szociális Központ és Intézményeitől és a Menhely Alapítványtól.

5. Lelki-segítségnyújtás

A Programban részt vevő hajléktalanoknak az egzisztencia-teremtésen és a lakhatási problémák megoldásán túl széles választékból kínálunk lelki gondozást is. Az önkormányzat kontakthálójának felhasználásával akár egyházi gyülekezetekhez, akár világi közösségekhez, csoportokhoz, klubokhoz csatlakozhat.

6. Egyéb szolgáltatások

A LÉLEK-Programban segítséget kívánunk nyújtani a hajléktalanok ügyes-bajos gondjainak, régóta húzódó jogi vagy hivatalos ügyeinek megoldásában is. Ezért ingyenes jogsegélyszolgálatot, információs szolgálatot, szükség szerint aktív hivatali segítséget biztosítunk.

Felkutatjuk és elősegítjük továbbá mindazon támogatási, megélhetési eszközök igénybe vételét (pl. pénzbeli vagy természetbeni támogatások, rokkantsági vagy öregségi nyugdíj) amelyek a nem hajléktalanokat is megilletik.

Fontosnak tartjuk továbbá a felbomlott családi kapcsolatok újjáélesztését, segítünk a szem elől tévesztett rokonok felkutatásában, a kapcsolatfelvételben.

7. A LÉLEK-Programban résztvevő hajléktalanok számára szervezett és koordinált egészségügyi ellátást biztosítunk. A részprogramért a Ferencvárosi Egészségügyi Szolgáltató Kiemelkedően Közhasznú Nonprofit Kft (FESZ) felelős – a LÉLEK-Pontok esetfelelőseinek bevonásával. A FESZ-t a foglalkoztatási programba bevonható (vállaló), hajléktalanok esetében, egészségügyi szűrővizsgálatok, ill. foglalkozás egészségügyi (munka-alkalmassági) vizsgálatok elvégzésével szükséges megbízni. **Foglalkoztatottság esetén**, akiknek nem volt egészségügyi szolgáltatások igénylésére jogosultsága, az a foglalkoztatottságával jogosultságot szerez és a FESZ-hez irányítva őket teljes egészségügyi állapotfelmérésre lehetne lehetőség, illetve az akut, vagy krónikus betegségük szakszerű kezelésére, ellátására.
8. Foglalkoztatási és (önálló) lakhatási programba be nem vonható, nem foglalkoztatási rehabilitációt igénylő hajléktalan személyek elhelyezésére megállapodást tervezünk kötni a BMSZKI-val.
9. A krízisintervenciós munkához szükséges az Utcai Szociális Munkás Csoport számára **gépkocsi beszerzése** (az arra szoruló hajléktalanok szállítása pl. egészségügyi intézménybe, de az utcán élők felkeresésének és elérésének hatékonyságát is növelné az autó).
Az „utcán”, azt gondoljuk bármilyen hatékony hajléktalanellátó rendszert is működtessünk, továbbra is fognak élni emberek az ő megsegítésükről sem szabad lemondanunk. Tapasztalatok egyébként azt mutatják, hogy hosszas, bizalmon alapuló meggyőzéssel lehet hatni rájuk és előbb-utóbb be lehetne őket is (az arra „alkalmasakat”) vonni a fenti programelemekbe, vagy idővel annyira „elfáradnak”, leromlik az állapotuk, hogy elfogadják az intézményes, szakellátás nyújtotta ellátásokat, ezért az Utcai Szociális Munkás Csoport megerősítése is szükséges programelem.

KÖLTSÉGVETÉS TERVEZET
Hajléktalanok Rehabilitációs programjához

1. Bérköltés	Bruttó
• LÉLEK-Pont kialakítása	3 955 200 Ft
• 4 fő szociális munkás munkabére	
600 000 Ft x 6 hó	3 600 000 Ft
• Budapest bérlet: 4 fő x 9800 Ft x 6 hó	235 200 Ft
▪ Étkezési hozzájárulás 4 fő x 5000 Ft x 6 hó	120 000 Ft
▪ Munkaruha, munkaeszköz 4 fő	285 500 Ft
• Közfoglalkoztatás személyi juttatásai	2 790 000 Ft
• 5 fő x 93000 Ft x 6 hó	2 790 000 Ft
• Munkaruha, munkaeszköz 5 fő	243 500 Ft
<hr/>	
Bérköltés összesen	6 745 200 Ft
<hr/>	
Dologi kiadások összesen	529 000 Ft
<hr/>	
Járadék összesen	1 725 300 Ft
<hr/>	
Működési kiadások összesen:	8 999 500 Ft
2. Beruházás (bruttó)	
• mikrobusz vásárlás 2 db.	12 000 000 Ft
• LÉLEK-Pont kialakítás	
bútorok, techn. eszk., berend. felszerelések vásárlása és kiépítése	3 000 000 Ft
<hr/>	
Beruházás összesen:	15 000 000 Ft
3. Felújítás (bruttó)	
• LÉLEK-Pont telephely kialakítása	
Tüzoltó u. 23.	6 270 500 Ft
Ferenc krt. 8.	12 700 000 Ft
• Lakásfelújítás 6 db	7 030 000 Ft

Felújítás összesen:	36 000 500 Ft
Felhalmozási kiadások összesen:	51 000 500 Ft
Támogatási igény összesen:	60 000 000 Ft